

Handleiding ENLEB Nulmeting Nederland

Inleiding

In deze handleiding wordt beschreven hoe je een nulmeting maakt van een wijk of buurt in Nederland volgens de methode ontwikkeld door ENLEB Vlaanderen-Nederland. De nulmeting is bedoeld om inzicht te geven in de bevolkingsopbouw, het woningtype, energieverbruik en bewustzijn van bewoners in een gemeente. Naar aanleiding van de nulmeting kan een aanpak vastgesteld worden om de energietransitie te versnellen en het woningcomfort te verhogen.

Het sjabloon voor de nulmeting is een PowerPointpresentatie omdat hiermee de relevante informatie over de wijk of buurt gemakkelijk overgedragen kan worden. Het is aan de maker van de nulmeting om deze presentatie naar eigen inzicht vorm te geven. De maker van de nulmeting moet dus zelf kiezen welke informatie relevant is, welke niet, en waar de presentatie nog aangevuld kan worden met extra gegevens en eigen inzichten. Afhankelijk van het publiek is het belangrijk om de presentatie zo beknopt mogelijk te houden. Dit om een “informatie-overload” te voorkomen.

Nulmeting Sjabloon

In deze handleiding wordt beschreven hoe men een nulmeting maakt met behulp van de bestanden Nulmeting Sjabloon Nederland en het Dashboard Buurtprofiel. Behalve deze twee bestanden zijn verschillende websites gebruikt om informatie over de wijk of buurt te achterhalen. Deze zijn te vinden in de slide notes van het sjabloon en onder het kopje bronnen en links. Verdere instructies zijn ook te vinden in de slide notes van het sjabloon. Grafieken worden van websites in de presentatie geplaatst met behulp van een snipping tool. Als u niet bekend bent met dit programma kunt u daar onder het kopje bronnen en links meer over vinden.

Naast de aangereikte websites en bestanden is het belangrijk dat u, als maker van de nulmeting, deze aanvult met extra informatie en eigen inzichten waar nodig. In het sjabloon wordt Brabantpark als voorbeeld gebruikt, het is natuurlijk de bedoeling dat alle relevante gegevens aangepast worden naar gegevens over de gemeente waarvan u een nulmeting maakt.

De nulmeting bestaat uit vier delen. In het eerste deel wordt de klimaatneutraliteit van de gemeente geanalyseerd, in het tweede deel worden wijken binnen de gemeente met elkaar vergeleken op basis van een aantal criteria, in het derde deel wordt een sociaaleconomisch en bouwtechnisch profiel gemaakt van de wijk, in het vierde deel wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn om de wijk te verduurzamen, als laatste worden de belangrijkste punten uit de presentatie samengevat in een overzicht en wordt een SWOT-analyse gemaakt.

Titel en Inhoud

In dit deel van de presentatie maakt u een kort overzicht van de informatie die u gaat delen.

1) Klimaatneutraliteit

Voor dit hoofdstuk wordt de [Klimaatmonitor](#) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gebruikt om informatie te geven over de klimaatneutraliteit van de gemeente en de rol van woningen in eventuele uitstoot van broeikasgassen. Bij sommige slides, zoals ‘subsidie energiebesparing’ wordt voor de duidelijkheid met pijltjes verwezen naar de betekenis van

verschillende staven. De grafieken zijn van de Klimaatmonitor in de presentatie gezet met de snipping tool. Steeds is er bij de grafieken in de tekstboxen de mogelijkheid om een korte toelichting te plaatsen. Zie de slide notes voor de beschrijving van en links naar de betreffende data. De laatste slide van dit hoofdstuk vormt een overzicht van de meest relevante cijfers.

2) Gemeentelijke Vergelijking

In dit hoofdstuk wordt [CBSinuwbuurt](#) en [CBS Energiebesparingspotentie Koopwoningen](#) gebruikt om een vergelijking te maken van alle wijken in de gemeente op basis van een aantal datapunten. Na deze vergelijking is de bedoeling dat de wijken met de hoogste verduurzamingspotentie kunnen worden aangewezen. Het is natuurlijk mogelijk dat al bekend is in welke wijk als eerste verduurzaamd gaat worden. In dat geval kan dit hoofdstuk weggelaten worden. In dit hoofdstuk wordt de gemeente vergeleken op basis van een aantal criteria die iets te maken hebben met verduurzamingspotentie. Het is mogelijk om irrelevante criteria weg te laten of nog extra relevante criteria toe te voegen. De kaarten zijn met de snipping tool naar de presentatie gekopieerd en wijken met een hoge verduurzamingspotentie volgens dat criterium worden opgenoemd op de slide. Op de laatste slide van het hoofdstuk worden wijken met een hoge verduurzamingspotentie volgens meerdere criteria opgenoemd. Verdere instructies zijn te vinden in de slide notes.

3) Wijk-/Buurtprofiel

In dit hoofdstuk wordt het door ENLEB ontwikkelde Dashboard Buurtprofiel gebruikt om gegevens van het CBS in de vorm van grafieken te presenteren. Deze data wordt aangevuld met verschillende kaarten van [PicoGeodan](#) om de statistieken op woningniveau te illustreren.

Om de kaarten van PicoGeodan te gebruiken moet een gratis account aangemaakt worden. Om een wijk, buurt- of gemeenteprofiel te genereren in het Dashboard Buurtprofiel voer je simpelweg de naam van de wijk, buurt of gemeente in bij tabblad *buurtprofiel*, cel b2. In geval van een error kan het zijn dat de naam van het ingevoerde gebied niet goed gespeld is, gebruik dan de drop-down functie van cel b2 om de gewenste wijk of buurt uit de lijst te selecteren. Verder kan het zijn dat de naam van de wijk of buurt vaker voorkomt in Nederland, controleer daarom altijd of de bijbehorende gemeente klopt. Kopieer de gewenste grafieken naar de PowerPoint presentatie en voorzie ze van een bijschrift. Buiten de grafieken in het tabblad 'buurtprofiel' zijn er nog een aantal grafieken te vinden in het tabblad 'alle grafieken'.

Naast de mogelijkheid om statistieken over de wijk of buurt te tonen, is het ook mogelijk om iets te zeggen over de besparingspotentie van de wijk. Hiervoor kan het CBS onderzoek [Besparingspotentie Koopwoningen](#) of de besparingsberekening van [PicoGeodan](#) gebruikt worden.

Het hoofdstuk sluit af met een overzicht van de belangrijkste punten. Verdere instructies en links zijn te vinden in de slide notes.

4) Mogelijkheden Verduurzaming

In het laatste hoofdstuk wordt gekeken naar wat er mogelijk is in de wijk of buurt om de energietransitie te versnellen. Voor het deel over de belangrijke spelers op het gebied van energietransitie moet onderzoek gedaan worden naar welke initiatieven, organisaties, werkgroepen en bedrijven zich in en om de wijk bezig houden met energietransitie. Behalve het opnoemen van spelers in de energietransitie is het ook mogelijk om veelbelovende projecten uit te lichten. Voor de

kaarten over energielabels, leeftijd, potentiële nul-op-de-meter woningen, zonne-energie, hernieuwbare warmte en windenergie worden de websites [PicoGeodan](#), [Waag Buildings](#), [Nationale Energieatlas](#), [WKO tool](#), [RVO-bio installatie kaart](#) en de [Klimaatmonitor](#) gebruikt. Voor de slide over waterkracht en biomassa moeten de mogelijkheden verder onderzocht worden. Als laatste geeft dit hoofdstuk een overzicht van alle subsidiemogelijkheden, leningen en belastingvoordelen die beschikbaar zijn voor verduurzaming van woningen.

Het hoofdstuk sluit af met een overzicht van de belangrijkste punten. Verdere instructies en links zijn te vinden in de slide notes.

Samenvatting

In dit deel van de presentatie wordt afgerond met een overzicht van de belangrijkste punten die door de nulmeting naar voren zijn gekomen en een SWOT analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen op het gebied van verduurzaming en energietransitie in de wijk.

De nulmeting werd ontwikkeld door ©Universiteit Maastricht voor het Energieneutraal Levensloopbestendig Bouwen (ENLEB) project in 2018.

Bronnen en Links

Snipping Tool

- [Windows](#)
- [Mac](#)

Relevante Databanken Nulmeting

[Klimaatmonitor](#)

Dashboard met grafieken betreffende duurzaamheid en energietransitie op o.a. gemeenteniveau. Hierin zijn een aantal statistieken te vinden over CO2 uitstoot, energiegebruik, hernieuwbare energie. Hiermee kan bijvoorbeeld achterhaald worden welke sectoren zorgen voor het meeste uitstoot binnen de gemeente.

[PicoGeodan](#)

Kaartviewer met gegevens betreffende duurzaamheid, energietransitie en woningtypes op wijk-, buurt-, postcode-, en gebouwniveau. Om PicoGeodan te kunnen gebruiken moet een gratis account aangemaakt worden. Met deze tool kan bepaalde data tot in detail in beeld worden gebracht

[CBS in uw buurt](#)

Kaartviewer met statistische gegevens op gemeente-, wijk-, buurt-, en blokniveau. Hierin zijn alle statistieken van de kerncijfers wijken en buurten op de kaart terug te vinden. Dit is handig om verschillende gebieden met elkaar te vergelijken

[Kerncijfers Wijken en Buurten](#)

Statistische data over wijken en buurten. Deze data is door ENLEB gevisualiseerd in het Dashboard Buurtprofiel 2018. Met dit dashboard kunnen verschillende grafieken over de bevolkingsopbouw, financiële situatie, woningtypes en energiegebruik gegenereerd worden op gemeente-, wijk-, en buurtniveau.

[Energiebesparingspotentie Koopwoningen](#)

Kaartviewer met data uit een onderzoek van het CBS naar de besparingspotentie van koopwoningen door bouwfysische en installatietechnische maatregelen op gemeente-, wijk-, buurt-, en blokniveau.

Dit onderzoek geeft vooral een indicatie van de terugverdientijd op verduurzamende maatregelen. Deze terugverdientijd is ook weergegeven in het Dashboard Buurtprofiel 2018.

[Nationale Energie Aatlas](#)

Kaartviewer met gegevens betreffende verduurzamingspotentie en energietransitie op wijk-, buurt-, postcode-, en gebouwniveau. Hierin zijn kaarten met zonpotentie, WKO potentie, energielabels, potentiële nul-op-de-meter woningen etc. te vinden.

[WKO Tool Nederland](#)

Kaartviewer en rekentool betreffende de mogelijkheden warmte-koude opslag op gebiedsniveau. Hierbij gaat het erom of WKO beleidstechnisch mag, en of het financieel aantrekkelijk is.

[Energiesubsidiewijzer](#)

Opsomming van beschikbare subsidies, leningen en belastingvoordelen op verduurzamingsmaatregelen voor woningeigenaars, VVE's en woningcorporaties in een bepaalde gemeente.

[Bio Installaties](#)

Een kaart van het RVO met alle bio-energie installaties die elektriciteit, warmte of groen gas produceren

[Woonconnect](#)

Een samenwerkingsplatform waarop de overheid bewoners, het bedrijfsleven en kennisinstellingenkrachten kunnen bundelen om de gebouwde omgeving duurzamer en leefbaarder te maken.

[Google Maps](#)

Google Maps heeft in de satellietviewer in sommige gebieden een 3D functie waarmee luchtfotos van interessante gebieden gegenereerd kunnen worden, verder kan de streetview functie handig zijn om een typering te maken van woningen